Sikerek és teendők az élelmiszer-gazdaságban

Fehér Lajos elvtárs beszéde a Konzervgyárban

(Folytatás az 1. oldalról.)
keknél történő alkalmazására is.

— A műszaki fejlesztés és a jó üzemszervezés eredményeképpen a múlt évben 7,7 százalékkal nőtt vállalatuk termelékenysége. Ez a tény azért érdemel különös figyelmet, mert éppen tavaly vezették be a gyárban a 44 órás munkahetet. Az üzem kollektívája méltán lehet büszke eredményeire, s azokat követendő példaként állíthatjuk az egész konzervipar, sőt az egész élelmiszeripar dolgozói elé.

Jó együttműködés a mezőgazdasági üzemekkel

Ezután a Minisztertanács elnökhelyettese arról beszélt, hogy már az elmúlt években is példás volt a Szegedi Konzervgyár kapcsolata a mezőgazdasági üzemekkel. Ez azért örvendetes, mert a mezőgazdasági termelőszektorok és a feldolgozó ágazatok jó együttműködésének az élelmiszeriparban különös fontossága van. Két évvel ezelőtt a mezőgazdasági üzemek 1120 tonna előfeldolgozott árut szállítottak a Szegedi Konzervgyár részére, s ez tavaly 2380 tonnára, vagyis kétszeresére nőtt. *A mezőgazdasági üzemekkel kialakított szoros együttműködést jól példázza az, hogy a gyár által elsőként alkalmazott korszerű kísérleti gépeket* — a paprikacsumázókat, szilvafelező berendezéseket — *termelőszövetkezetekben üzemeltették.* Majd így folytatta:

— Helyesen ismerték fel a vállalatnál, hogy az emberekről való gondoskodás mulaszthatatlan feladat. A korábban is kielégítő munkavédelmi helyzet az ipari átlagnál nagyobb mértékben javul, alakulása igen kedvezőnek mondható. *A dolgozók munka- és életkörülményein, lakáshelyzetén is javítani igyekeztek.*

— A gyár célkitűzéseinek valóraváltásáért 64 szocialista címért küzdő brigád több, mint 700 tagja versenyzett és szárnyalta túl eddigi eredményeit. *A legjobbak közül is kiemelkedett Széll Imréné, Békési Lajosné, Longa Józsefné és Szőke Béláné, akik megérdemelten vették át a negyedszázados jubileum alkalmából magas kitüntetéseket, az Állami Díjat.* Engedjék meg, hogy ez alkalommal is legmelegebben gratuláljak mind a négyüknek, valamennyi szocialista brigádnak és kívánjak további kimagasló egyéni és brigádteljesítményeket termelő munkájukban.

A továbbiakban hangsúlyozta Fehér Lajos: *biztos vagyok benne, hogy Önök, a Szegedi Konzervgyár dolgozói is csatlakoznak majd a most kibontakozó a kongresszusi szocialista munkaversenyhez* — melyet helyeslően és bátorítóan üdvözölt a Központi Bizottság legutóbbi ülése —, s a X. pártkongresszus tiszteletére tett, vagy teendő felajánlásukkal további szép munkasikereket érnek el!

Ezután a Minisztertanács elnökhelyettese az egész élelmiszergazdaság, de főképpen a konzervipar eredményeiről, fejlődéséről beszélt. *Arról, hogy az utóbbi években mind gyakrabban együtt említjük a mezőgazdaságot és az élelmiszeripart élelmiszergazdaság néven. S ezzel azt a szoros kapcsolatot akarjuk kifejezni, amely e két termelői ág között fennáll, sőt tulajdonképpen egyetlen népgazdasági ággá ötvözi őket.*

A konzervipar előtt álló feladatok

Beszéde továbbbi részében a konzervipar fejlődéséről szólt. Elmondotta, hogy a felszabadulás után a konzervüzemeknek csak kis hányada volt alkalmas arra, hogy meglevő helyén továbbfejlesztve alapját képezhesse annak az iparágnak, amelynek termelése idén már megközelíti a 700 ezer tonnát. A régi üzemek rekonstrukciója és az új gyárak építése a konzrevipar technikai és technológiai megújulását jelenti: ma már valamennyi gyárunkban, üzemünkben korszerű gépeken folyik a termelés. *A konzervipar termelése ebben az évben 14-szer akkora lesz, mint 1950-ben volt.*

A konzervipar exportjáról szólva elmondotta, hogy az összes termelésnek egyharmadát értékesíti belföldön és kétharmadát külföldön. Ezek az arányok meghatározzák a konzervipar jövendő szerepét, feladatait is. Majd így folytatta:

— Az a tény, hogy összes konzervtermelésünkben a belföldi fogyasztás részaránya alacsony, s különösen alacsony az egy főre jutó tartósított zöldség- és gyümölcsféleségek fogyasztása: azt mutatja, hogy *a hazai fogyasztás növelésében még jelentős lehetőségek rejlenek.* Az export aránya pedig egyben azt is jelzi, hogy *a konzerviparnak nagy feladatai vannak a már megszerzett piacokon az értékesítés növelése érdekében és új piacokat is kell szereznie.* Mindezek meghatározzák a zöldség és a gyümölcs termesztésének és feldolgozásának a fejlesztési igényeit is.

— Az élelmiszergazdaság távlati fejlesztési elképzeléseiben fontos célként szerepel a zöldség- és gyümölcstermelés továbbbi mennyiségi növelése és emellett igen jelentős minőségi javítása. *Az öntözés, a tápanyag-visszapótlás, valamint a zöldségtermesztési technika fejlődése következtében a hozamok lényegesen megemelkednek.* Az elkövetkező időben a termelés mennyiségi növekedésének 90 százalékát a hozamok növelésével akarjuk elérni. *A gyümölcstermelés* — számítások szerint — *a következő 15 évben 40 százalékkal nő úgy, hogy a gyümölcstermőterületet alig növelik.*

— A hazai élelmiszerfogyasztás kulturáltsága, az exportfeladatok teljesítése állandóan javuló minőségű termelést igényel: *ennek következtében a konzervipárnak továbbra is elsőrendű feladata a gyártmányfejlesztés.* Olyan tartósított termékeket kell előállítani, amelyek idehaza és külföldön is a korszerű táplálkozás iránt támasztott biológiai igényeket kielégítik.

Az igények jobb kielégítése

Az élelmiszeripar versenyképességének fokozásáról szólva hangsúlyozta Fehér Lajos, hogy mindenekelőtt javítani kell a minőséget, a csomagolást, bővíteni a választékot és emelni kell a termelés gazdaságosságát. Elsőrendű célunknak kell tekintenünk a technikai, technológiai színvonal emelését. A műszaki színvonal fejlesztése, a vertikum teljessége megköveteli — adott lehetőségeink között — a szállítás, a korszerű áruértékesítés anyagi-műszaki feltételeinek fokozatos megteremtését is. Ilyen például a hűtőlánc, a korszerű üzlethálózat, a konténeres szállítás stb. *Mivel minden területen, sőt a legtöbb terméknél és technológiánál nem lehet hazailag nyomon követni a gyorsan fejlődő igényeket és eredményeket: egyre fokozódó jelentősége van* — különösen a zöldség- és bogyós gyümölcsök esetében — *a licenszek újfajták és esetenként a hozzájuk szükséges termesztési, illetve feldolgozási technológiák, receptúrák megvásárlásának.* Ez módot nyújthat olyan nemzetközi együttműködések létrehozására, amelyeknek az igényeknek jobban megfelelő fajták, technológiák elterjesztése mellett új piacok megszerzését, a meglevők szélesítését és a hazai igények jobb kielégítését eredményezheti.

Beszédét így folytatta:

— Az új technológiák között megemlítem a tartósítás különböző új formáit, s az igényeknek megfelelően már nálunk is meghonosodott, de kellő mértékben még ki nem fejlődött gyártási módszereket. *A szárított gyümölcsökre és zöldségekre, levesporokra, ételizesítőkre, tejporokra és kondenzált tejre, főként pedig az eredeti aromát megőrző gyümölcs- és zöldség porokra, liofilizált termékekre stb. gondolok.* Emellett törekednünk kell standard márkák és minőségek kialakítására, s a megbízható minőséget megalapozó egyéb, főleg növényi és állategészségügyi feltételek megteremtésére.

— Mindez gyakorlatilag azt jelenti, hogy tartósító iparunknak, kiváltképp a konzerviparnak határozottan intenzív irányában kell fejlődnie.

Szükséges a szervezeti korszerűsítés

— Üzleti körökben „néma eladónak": a termelő és a fogyasztó közötti kapcsolat egyik legfontosabb tényezőjének tekintik a csomagolást. Ennek fejlesztése, reklámhatásának fokozása szintén elengedhetetlen a piaci versenyben való sikeres helytálláshoz. A csomagolási technika gyorsütemű fejlődése világtendenciának tekinthető. *Ma már a termék kelendőségének megítélésénél az a mérce, hogy külső megjelenésével alkalmas-e a piacon kialakult igények kielégítésére.* Ehhez pedig mindenekelőtt megfelelő, korszerű csomagoló alapanyagok szükségesek (műanyagok, mélynyomású papírcimkék, dobozok stb.).

— Ennek érdekében szorosabbra kellene fogni az élelmiszeripar és az ellátásához kapcsolódó más iparágak együttműködését is. *Gondolok itt elsősorban az ónozott lemezgyártás, hullámpapír- és kartongyártás, öblösüveg és palackgyártás, cimkegyártás erőteljesebb fejlesztésére.*

Az élelmiszergazdaság időszerű szervezeti problémáiról szólva arról beszélt, hogy miért van szükség az úgynevezett vertikális kooperációk kialakítására, tehát az élelmiszergazdaság különböző egymáshoz kapcsolódó ágazata közötti szorosabb együttműködés kialakítására. Hogyan lehet az együttműködési kapcsolatokat továbbfejleszteni és mi ennek a feltétele s hangsúlyozta:

— *A vertikális együttműködés elengedhetetlen követelménye annak, hogy az élelmiszergazdaság gazdasági hatékonysága javuljon* s ennek révén fokozódjék versenyképessége mind a bel-, mind a külföldi piacokon. A mezőgazdasági nagyüzemek létrehozása megteremtette a vertikális kapcsolatok kialakításának egyik feltételét. Adottak az együttműködő partnerek, az azonos profilú élelmiszerfeldolgozó üzemek is. *Ezeknek jelenlegi jogi és gazdasági helyzete azonban hátráltatja a kívánatos vertikumok kialakítását.* Ehhez a feldolgozó üzemek nagyobb önállóságára lenne szükség, arra, hogy saját kockázatukra meghozhassák legcélszerűbb vállalati döntéseiket.

— Ez pedig az élelmiszeripar több ágazatában bizonyos decentralizációt tesz szükségessé. Csakis így lehet megteremteni a nyersanyagtermelő és feldolgozó gazdaságok és vállalatok közös anyagi érdekeltségen alapuló vertikális együttműködését. *Nyilvánvaló, hogy ebben a vertikumban a feldolgozó iparnak igen tekintélyes feladat jut!*

— A cél megjelölésével együtt azonban arra is rá kell mutatnunk, hogy sokak által vitatott kérdés: vajon helyes-e az erősen koncentrált élelmiszeripart decentralizálni, szervezetét módosítani akkor, amikor világszerte — és nem ok nélkül — összpontosítási törekvések jelentkeznek.

— A kérdés ilyen értelmű felvetése — nézetem szerint — nem teljesen helyes. *Különbséget kell tenni ugyanis koncentráció és centralizáció között.* A magyar élelmiszeripar centralizált irányítása akkor valósult meg, amikor az érintett iparágak jelentős részében a termelőerők koncentráltságának alacsony foka ezt még nem indokolta. Az elhatározásban az a — helytelennek bizonyult — felfogás játszott szerepet, hogy a centralizált irányítással talán szintén biztosítani lehet a termelőerők hiányzó koncentrációjának előnyeit. *Nyilvánvaló, hogy ezen az úton nem lehetett elérni a célt.* Az előbbi felfogásból kiindulva kezdtek egyes olyan iparágakban is nagy, sőt túlságosan nagy kapacitású üzemeket életrehívni, amelyekben ez — mint ismeretes — nehézségeket idézett elő, mint például a sütő-, vagy a tejiparban. *A koncentrált ipari vállalatok* — ez az igazság — *nem mindenkor a gazdasági célszerűség követelményeinek megfelelően alakultak ki.* Ezzel a helyzettel azonban — mint örökséggel — reálisan számolnunk kell.

— Fehér Lajos hangsúlyozta, hogy nem szabad ellenkező végletbe sem esnünk. Nem áll valamiféle olyan követelmény, hogy minden gyáregységből vagy jelenlegi szervezete szerint trószti vállalatból önálló vállalatot kell szervezni. Eddigi tapasztalataink alapján is okvetlenül figyelembe kell venni, hogy a gazdaságos feldolgozó tevékenységhez szükség van a termelőeszközök bizonyos mértékű koncentrációjára. Annyi mégis bizonyos, hogy a jelenlegi „egy iparág egyenlő egy vállalattal, vagy egy trösztel" rendszer nem mindig helyes. *Az tehát a feladatunk, hogy konkrétan meghatározzuk, mely iparágban célszerű decentralizálást végrehajtani és milyen mértékben anélkül, hogy szem elől tévesztenénk a koncentráció gazdasági jelentőségét és előnyeit,* s mégis arra törekedve, hogy az állami feldolgozó üzemek kellő önállóságra tegyenek szert. Szakértői véleményekre utalva mondotta hogy a decentralizációtól elsősorban azokban az ágazatokban várhatunk eredményt, ahol a nyersanyag termelése és feldolgozása rendszeres napi kapcsolatot tesz szükségessé a termelők és feldolgozók között és ahol éppen ezért a jelenlegi immár túlhaladott szervezeti formában a leginkább ütköznek ki a kooperációk magasabb formáinak kialakulását fékező tényezők.

Ezután így folytatta:

— A decentralizálás szükségességét és végrehajtásának célszerűségét illetően a vállalatok körét — nagy vonalakban — három csoportra lehet osztani:

— Az első csoportba azokat sorolnám, amelyeknek aránylag gyors átszervezése a vertikális együttműködés kialakításának elősegítése érdekében feltétlenül célszerűnek látszik.

— Vitába szállnék itt azzal az egyes helyeken hangoztatott nézettel, hogy a szervezeti korszerűsítés ütemét ezekben az ágazatokban húzzuk minél jobban szét. Megítélésem szerint ez veszélyes lenne. *Ha a szervezeti korszerűsítés szükségességéről elvi döntést hozunk, a mai cenralizált szervezetben* — fokozatos átállás esetén — *a téma mindaddig napirenden lesz, amíg a folyamat teljesen be nem fejeződött.* Minden eddig végrehajtott szervezeti korszerűsítéssel kapcsolatban azt a tapasztalatot szereztük, hogy a megvalósítással nem szabad késlekedni.

— A második kategóriába azokat a vállalatokat sorolhatjuk, amelyeknek centralizált szervezete szintén bizonyos gátakat állít a kívánatos vertikális kapcsolatok kialakításának útjába, de — valamennyi tényezőt mérlegelve — a jelenlegi szervezet megváltoztatása csak későbbi időpontban látszik célszerűnek.

— A harmadik kategóriába pedig azok a vállalatok tartoznak, amelyeknek decentralizálása közgazdaságilag nem indokolt. *Ezeknél vagy az állami monopólium fenntartása teszi szükségtelenné az átszervezést, vagy pedig jellegük nem tipikusan országos, s emellett kellő önállósággal rendelkező telephelyeik vannak.*

— Szeretném azonban hangsúlyozni, hogy *a második és harmadik kategóriákba sorolt vállalatoknál is megfelelő előkészítő munkát kell végezni a vertikális együttműködés kialakítása, erősítése érdekében.*

Versenytárs és partner

Ezután Fehér Lajos arról beszélt, hogy *a nagyipari jellegű koncentrált élelmiszeripari termelés izmosodó versenytársként jelentkezett a mezőgazdasági nagyüzemek élelmiszeripari feldolgozó tevékenysége.* A mezőgazdasági nagyüzemek félig vagy teljesen feldolgozott állapotban hozzák forgalomba áruik egy részét, ami természetes folytatása, befejező fázisa, tehát szerves része a mezőgazdasági termelésnek.

Hangsúlyozta Fehér Lajos, hogy jelentősen előmozdíthatja a termelő munkát a mezőgazdasági üzemekkel együttműködésben kifejtett előfeldolgozói tevékenység, amelynek révén a mezőgazdasági termelőüzem a késztermék-előállítás egyes bevezető munkafolyamatait a termelés helyén maga végzi el.

— Csupán néhány olyan kérdést kívántam megvilágítani — mondotta befejezésül —, amelyek az élelmiszer-gazdaság, elsősorban az élelmiszeripar eddigi fejlődését és közeljövőjét érzékeltetik, s ezért — úgy vélem — közelről érdekelhetik Önöket. A „hogyan tovább?" széles problémakörét természetesen nem merítettem ki. *Bizonyos vagyok azonban benne, hogy mind Önök, mind az élelmiszer-gazdaság más területein dolgozó szakemberek sok alkotó gondolattal járulnak hozzá ezután is a rendkívül fontos népgazdasági ágazat fejlesztéséhez* — fejezte be nagy tapssal fogadott beszédét *Fehér Lajos.*

Kitüntették a hangszergyárat és a kőolajfúrási üzemet

A Szegedi Hangszergyár tavalyi jó munkájával elnyerte a Kiváló vállalat címet. Ebből az alkalomból tegnap délután a gyár üzemcsarnokában ünnepséget rendeztek, amelyen megjelent dr. Varga Dezső, az MSZMP Szeged városi bizottságának titkára is.

A gyár a tervezett 8,5 milliós termeléssel szemben 1969-ben 10 millió forint értékű hangszert készített, amelyből több ezer került külföldre. Exportáltak hangszereket az USA-ba, Angliába és az NSZK-ba, a gyár nyeresége meghaladta a másfél millió forintot.

Az ünnepségen a Szeged m. j. városi tanács nevében dr. Varga Dezső nyújtotta át a Kiváló vállalat cím elnyerését tanúsító oklevelet Kispál Jenőnek és gratulált a szép sikerhez. Hárman kaptak Kivál dolgozó kitüntetést s a munka élenjárói között 25 ezer forint pénzjutalmat osztottak ki.

A szegedi szénhidrogénmező megismerésében, a kutatómunkában évről évre kimagasló eredményeket ér el *a Nagy-alföldi Kőolajkutató és Feltáró Üzem szegedi üzemegysége.* Tavaly a tervezett 165 ezer méter helyett 184 ezer 800 méternyit fúrtak, s ehhez 471 rétegvizsgálatot végeztek el. A termelő vállalatnak 63 kutat adtak át. A kiváló eredményekkel az NKFVÜ elnyerte a Kiváló vállalat címet, szegedi üzemegysége pedig az Élüzem címet.

Tegnap este a Tisza Szállóban ebből az alkalomból ünnepséget tartottak, amelyen megjelent *dr. Varga* Dezső, az MSZMP Szeged városi bizottságának titkára és *Berta* István, a megyei pártbizottság munkatársa, akik köszöntötték a dolgozókat. Az Élüzem cím elnyerését tanúsító oklevelet *Győri* Gyula, az NKFVÜ igazgatóhelyettese nyújtotta át, az Alföldi Olajipari Pártbizottság nevében *Rumpf* Pál, az olajipari pártbizottság titkára gratulált az olajbányászoknak. Az ünnepségen *Hingl* József üzemvezető a Nehézipar Kiváló Dolgozója kitüntetést kapta meg. Ötvennyolcan a Kiváló Dolgozó kitüntetést vehették át, a munka élenjáróinak 250 ezer forint pénzjutalmat osztottak szét.